

Intervju: Wolfgang Petritsch, Visoki predstavnik”HDZ BiH ne treba biti iznenadjen sto je “ispao iz igre”

Bojkotiranjem Doma naroda Federacije i nekoliko kantonalnih skupstina hrvatsko vodstvo izbjegava svoje odgovornosti prema svomu izbornom tijelu / U 2000. godini, u Republici Srpskoj je registritano vise od 24.000 povratnika, stvaran broj je veci ako uzmete u obzir “spontane povratke”

Zagreb, 28. siječnja Najnovija prestrojavanja na bosansko-hercegovačkoj političkoj pozornici, uzlet Alijanse za promjene i reakcije HDZ-a, povod su razgovoru s Visokim predstavnikom međunarodne zajednice za BiH, veleposlanikom Wolfgangom Petritschem. U intervjuu Petritsch je govorio o Anti Jelavicu, Alijansi, svojim uredbama, nacionalnim strankama, povratkuš.

Nastojanje Alijanse za promjene da u Parlamentu formira vlast bez HDZ-a izazvala je buran otpor te stranke. Kako to tumacite?

Mislim da se to može sasvim jednostavno objasniti: HDZ nije dio Alijanse i plasi se da neće sudjelovati u vlasti. No, za ovu situaciju djelomice kriv i on sam. Imali su nekonstruktivan stav još i prije izbora. Na sam dan izbora organizirali su “referendum”, a istovremeno su prijetili bojkotiranjem, dovodili u pitanje ustavni poredak Bosne i Hercegovine i cijelo vrijeme napadali sve druge političke stranke. Po mom sudu, trebali su pokušati uspostaviti koaliciju sa drugim političkim strankama, jer je to ono što politička stranka čini u svakom demokratskom društvu, ako nema apsolutnu većinu, a želi biti na vlasti.

Oni su sada suoceni sa situacijom u kojoj su ispali iz igre,

ali to za njih ne bi trebalo biti iznenađenje. Međutim HDZ još uvijek može promijeniti smjer. Nedavno obećanje predsjednika Jelavica da će se pridržavati Odluke Ustavnog suda glede odluke Privremenog izbornog povjerenstva, koja treba biti donesena 3. veljače, te njegovo obećanje da će provesti izborne rezultate i njegov poziv na dijalog i konzultacije o uspostavi organa vlasti, smatram ohrabrujućim znakovima.

HDZ BiH tvdi da Alijansa treba poslužiti za promjene politickog koncepta u gradjanski model, jedan covjek jedan glas. Time ce se, tvrdi HDZ proces dekonstituriranja prava hrvatskog naroda u BiH završiti, pa je Alijansa tvrde "antihrvatska i antiustavna". Kako to komentirate?

Prvo, to je samo spekulacija. Drugo, ne mislim da Alijansa ima ikakve šanse da to postigne čak i ukoliko bi to željela. Podsjećam da je za promjenu Ustava potrebna dvotrecinska većina. U cijelosti razumijem neke strahove Hrvata u BiH jer su, bar po brojkama, najmalobrojniji narod u BiH. Također sam duboko uvjeren da bez hrvatskog naroda nema Bosne i Hercegovine. Osobno ću učiniti sve da hrvatski narod u BiH bude u cijelosti zastupljen. Kao jedan od tri konstitutivna naroda u Bosni i Hercegovini Hrvati imaju pravo staviti veto na sve ono što smatraju da je usmjereno protiv vitalnog interesa Hrvata kao naroda. Međutim, Hrvati mogu na najbolji način osigurati svoja prava i interese putem potpunog sudjelovanja u političkim procesima na svim razinama. Bojkotiranjem Doma naroda Federacije i nekoliko kantonalnih skupština hrvatsko vodstvo izbjegava svoje odgovornosti prema svom izbornom tijelu.

Je li Vasa odluka o jakanju ustavnih komisija u oba entiteta radi zaštite vitalnih nacionalnih interesa, praktično ukidanje Doma naroda, kao što se to može čuti?

Ustavna povjerenstva su prijelazno rješenje koje će biti na snazi sve dok se ne izvrše izmjene i dopune entitetskih Ustava

sukladno Odluci Ustavnog suda o konstitutivnosti svih naroda u BiH na teritoriju oba entiteta. Tijekom tog prijelaznog perioda potrebno je uspostaviti sustav putem kojega se osiguravaju vitalni interesi i nediskriminacija konstitutivnih naroda i skupine "ostalih" i u Federaciji i u Republici Srpskoj. Prakticki, to znaci da se Hrvati u BiH, kao i Bosnjaci, sada mogu zastititi od diskriminatornih zakona u Republici Srpskoj, sto do sada nije bio slucaj, kao i da su Srbi u Federaciji zasticeni. Ustavna povjerenstva su dodatni mehanizam koji ce imati istu funkciju u oba entiteta.

Neki trvde kako je smisao te Vase odluke stvaranje pretpostavke da se Alijansi olaksa dolazak na vlast. Ustavna komisija bi navodno trebala zamijeniti Dom naroda u proceduri izbora izvrsne vlasti u Federaciji?

Ova Odluka izrazava moju zelju za osiguranjem potpune zastite prava konstitutivnih naroda i Ostalih u BiH, kao i cinjenicu da je Ustavni sud prije vise od pola godine donio odluku koju su entiteske vlasti jednostavno ignorirale nisu poduzeti nikakvi koraci kako bi se izradio plan provedbe ove odluke. Ovo je dugorocno pitanje koje se tice gradjanskih prava i ja cu inzistirati na njegovoj provedbi bez obzira na trenutacnu politicku klimu. A u svezi s Domom naroda: Ustavno povjerenstvo je zasebno tijelo i nece se mijesati u rad Doma.

Jedna od temeljnih obveza Daytonskog sporazuma jest povratak izbjeglica. U RS se do sada vratilo tek dvije tisuce Hrvata i nesto vise Bosnjaka. Hoce li OHR poduzeti konkretne poteze u vezi s povratkom imovine?

Cinjenica je da se povratak u neka podrucja ne odvija brzo. Kako bi i mogao nakon svega sto su ljudi dozivjeli u tim podrucjima? No, sto se tice povratka izbjeglica, cak je i Human Rights Watch okarakterizirao relativno visoki broj povratka u prosloj godini kao "prodor" u poslijeratnom razvoju zemlje. Ljudi se vracaju u Srebrenicu, u Focu i u druga mjesta u kojima se dogodio najgori zlocin. U 2000. godini u Republici

Srpskoj je registrirano preko 24.000 manjinskih povrataka, stvaran broj je i veci ako uzmete u obzir "spontane povratke". Zabiljezeni su i povratci u nakriticnija podrucja u kojima su potporu pojedincima koji se zele vratiti pruzile osobe na vlasti koje posjeduju osjecaj odgovornosti.

Provedba imovinskih zakona predstavlja jedan od mojih prioriteta. Medjunarodna zajednica je u nju ulozila ogromna sredstva. Svaki opcinski ured za stambena pitanja nalazi se pod nadzorom medjunarodnog predstavnika. Prosle godine sam sa duznosti smijenio desetine duznosnika buduci da su krsili imovinske zakone. Pored toga, moj Ured daje potporu krivicnim postupcima pokrenutim protiv lokalnih duznosnika koji krse imovinske zakone i protiv korisnika koji devastiraju stambene jedinice u kojima se privremeno nalaze. U cijelosti podrzavamo ovaj proces.

Ali morate znati da je do sada rijesena svega petina zahtjeva za povrat stanova i kuca, odnosno 200.000 je jos uvijek nerijeseno. To znaci da u 200.000 slucajeva sadasnji korisnici moraju napustiti imovinu koju koriste i mnogima od njih je potrebit alternativni smjestaj. Lokalni organi vlasti, cija je zakonska obveza osigurati alternativni smjestaj, najveca su prepreka provedbi imovinskih zakona. No, mislim da ce i taj problem biti rijesen u slijedecih godinu-dvije.

Sto cete poduzeti u svezi s korupcijom i svercom koji su u BiH prisutni na vrlo visokoj razini?

Borba protiv korupcije za me|unarodnu zajednicu u Bosni i Hercegovini predstavlja i dalje ce predstavljati jedan od najvaznijih prioriteta. Osnovno sredstvo borbe protiv sverca je uspostava operativne Drzavne granicne sluzbe. Prije godinu dana sam nametnuo zakon o uspostavi te sluzbe i u tijeku je njeno formiranje. No, tek nedavno je Drzavna granicna sluzba pocela sa odabirom svoga osoblja. Nadam se da ce prestati praksa utaje poreza kroz sverc, zbog kojega su izgubljeni milijuni maraka, i to kada bude funkcionirala Granicna sluzba.

Aktivna potpora iz Zagreba ce u ovom kontekstu imati krucijalan znacaj.